

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική της Ιστορίας της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Μυρτσίδης Διαμαντής

Εκπαιδευτικός Α/θμιας Εκπαίδευσης, Μεταπτυχιακός Φοιτητής, στο Δημοκρίτειο
Πανεπιστήμιο Θράκης
diamantismyr@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ιστορία είναι από τα πιο δύσκολα μαθήματα του Δημοτικού Σχολείου καθώς περιέχει τεράστιο όγκο πληροφοριών, πολλές ημερομηνίες, μάχες, διεθνείς συνθήκες, που επηρέασαν την εξέλιξη των εθνών και τις οποίες καλείται να γνωρίσει ο μαθητής. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να διαχωρίζει το ουσιώδες από το επουσιώδες, να προωθεί την ενεργητική μάθηση και συμμετοχή των μαθητών όπως άλλωστε προστάζουν και οι αρχές της νέας παιδαγωγικής και να μην ωθεί τους μαθητές του στην στείρα αποστήθιση. Το πολυσχιδές έργο του έρχονται να συνδράμουν οι νέες τεχνολογίες και τα σύγχρονα μέσα διδασκαλίας παρέχοντας ουσιαστική στήριξη στον εκπαιδευτικό. Στην εργασία παρουσιάζεται ο σχεδιασμός, η οργάνωση και η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: διδακτική της Ιστορίας, Νέες Τεχνολογίες, Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παραδοσιακή διδακτική της διδασκαλίας τα εποπτικά μέσα είχαν υποστηρικτικό σκοπό ενώ αντίθετα η σύγχρονη διαδικασία ρυθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από τα τεχνικά μέσα και τα σύγχρονα μέσα διδασκαλίας. Με τη χρήση και εφαρμογή των νέων τεχνολογιών ανοίγονται νέες προοπτικές για την εκπαίδευση αλλά και τη σχολική διδασκαλία (Χατζηδήμου 2008). Στα σύγχρονα μέσα διδασκαλίας κυριαρχούν τα πολυμέσα. Ο όρος πολυμέσα σημαίνει την παρουσίαση της πληροφορίας με περισσότερους από έναν τρόπους (Παναγιωτακόπουλος, Πιερρακέας, Πιντέλας 2003). Δηλαδή τα πολυμέσα μπορούν να συνδυάσουν κείμενο, εικόνα, ήχο και βίντεο. Στην εργασία παρουσιάζεται ένα σενάριο διδασκαλίας στο οποίο προτείνονται τρόποι ώστε να εισαχθούν αποτελεσματικά οι ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Για την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών και των σύγχρονων μέσων διδασκαλίας επιλέχθηκε η Ιστορία της ΣΤ' Δημοτικού. Το συγκεκριμένο μάθημα αναφέρεται στην νεότερη Ιστορία του Ελληνικού Κράτους και κυρίως στους δυο περασμένους αιώνες, δηλαδή σε πρόσφατα γεγονότα που επηρεάζουν τη ζωή μας ακόμη και σήμερα χωρίς βέβαια να παραγκωνίσουμε τη σπουδαιότητα των προγενέστερων περιόδων .

ΣΕΝΑΡΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Τίτλος Διδακτικής Ενότητας

Ο Μεσοπόλεμος (Ενότητα Ε', Κεφάλαιο 6, σελίδες 200-203)

Κριτήρια Επιλογής

Είναι μια Διδακτική Ενότητα που σήμερα είναι περισσότερο επίκαιρη παρά ποτέ άλλοτε. Πιο αναλυτικά, περιλαμβάνει πολλά σημαντικά γεγονότα που λαμβάνουν χώρα και στη σημερινή εποχή όπως η μετακίνηση χιλιάδων προσφύγων, η άνοδος του φασιστικού κινήματος και η οικονομική κρίση. Επομένως, είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα ενότητα που οι μαθητές θα πρέπει να τη κατανοήσουν και θα μπορέσουν να συνδυάσουν τις προηγούμενες γνώσεις τους (Μικρασιατική Καταστροφή) ώστε να προχωρήσουν στην επόμενη ενότητα (Β' Παγκόσμιος Πόλεμος).

Σύνδεση-Συμβατότητα με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ

Το σενάριο επικεντρώνεται στην περίοδο του Μεσοπολέμου και στα σημαντικά γεγονότα που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα και σε ολόκληρη την Ευρώπη την περίοδο αυτή, μια ενότητα που υπάρχει και στο βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού (Κολιόπουλος, Μιχαηλίδης, Καλλιανιώτης, Μηνάογλου 2012). Η ανάπτυξη του θέματος γίνεται σύμφωνα με τις αρχές και τους στόχους των ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ. Το υπό μελέτη αντικείμενο προσεγγίζεται με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να γνωρίσουν το νέο γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας μετά τις εδαφικές απώλειες, να κατανοήσουν την κρίση που αντιμετώπισε η χώρα την εποχή εκείνη αλλά και να προβληματιστούν όπως προτείνεται και από το ΑΠΣ. Ακόμη μέσα από το σενάριο προωθούνται οι στόχοι των ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ καθώς επιχειρείται μια προσπάθεια εξοικείωσης των μαθητών με τις συνθήκες που επικρατούσαν την περίοδο αυτή και τα προβλήματα που προέκυψαν μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, όπως το προσφυγικό ζήτημα και την ανταλλαγή των πληθυσμών.

Διδακτικοί Στόχοι

Οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν με την ολοκλήρωση του σεναρίου τα ακόλουθα :

Όσον αφορά την γνώση και τη μεθοδολογία:

- Να γνωρίζουν τους όρους και τη σημασία της συνθήκης της Λωζάννης
- Να κατανοήσουν την έννοια του πρόσφυγα και το προσφυγικό ζήτημα που προέκυψε μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή
- Να αντιληφθούν τη σημασία του Μεσοπολέμου και την αστάθεια που κυριαρχούσε στην χώρα
- Να διακρίνουν τις διαφορές της δικτατορίας του Μεταξά από τα καθεστώτα του Χίτλερ και του Μουσολίνι

Όσον αφορά την επιστήμη και την τεχνολογία στην καθημερινή ζωή:

- Να εξοικειωθούν με τη χρήση του διαδικτύου ως μέσου για την αναζήτηση υλικού
- Να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τις νέες τεχνολογίες για την απόκτηση γνώσεων
- Να αναπτύξουν κριτική ικανότητα και να αξιολογούν τα δεδομένα που ανακαλύπτουν κατά την πλοήγηση στο διαδίκτυο

Όσον αφορά τη συνεργασία και την επικοινωνία:

- Να μπορούν να εργάζονται ομαδικά
- Να επικοινωνούν αποτελεσματικά
- Να αναπτύξουν την πολύ σημαντική ικανότητα του αποτελεσματικού και ποιοτικού διαλόγου
- Να καλλιεργηθεί ο σεβασμός απέναντι στους πρόσφυγες
- Να κατανοήσουν την πολιτική αστάθεια που βρισκόταν η χώρα

- Να γνωρίσουν τα αρνητικά των ολοκληρωτικών πολιτευμάτων

Λέξεις κλειδιά για την αναζήτηση στο διαδίκτυο

Μεσοπόλεμος, Συνθήκη της Λωζάννης, Προσφυγικό Ζήτημα, Δικτατορία Μεταξά, Ναζιστικό κόμμα, Ανταλλαγή πληθυσμού

Εκτιμώμενη Διάρκεια

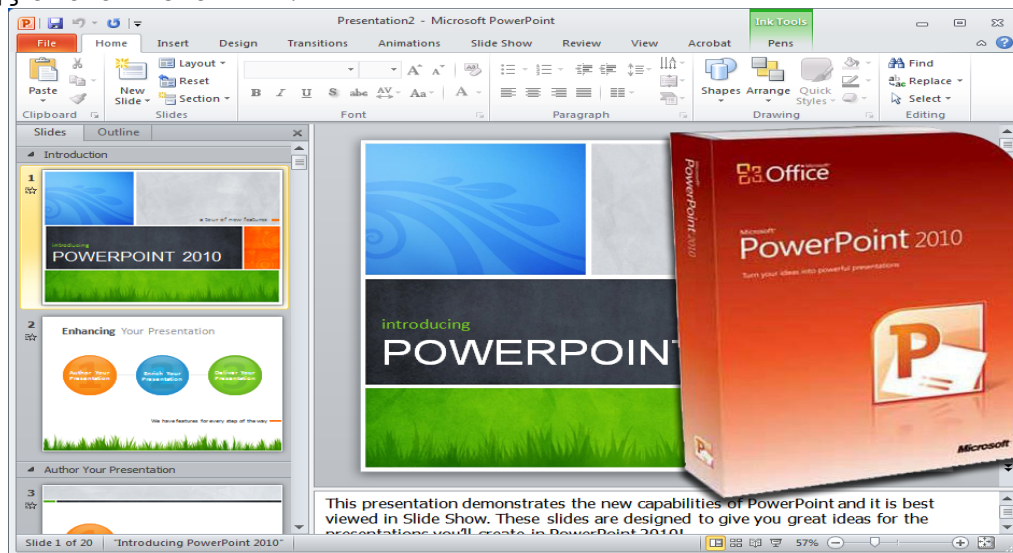
Δύο(2) διδακτικές ώρες

Ενδεικτικοί Δικτυακοί τόποι

www.youtube.com, www.wikipedia.org, www.google.gr, www.e-slides.gr, <http://www.prasinipriza.com/>, www.sch.gr/

Λογισμικό

Χρησιμοποιείται το Λογισμικό Παρουσιάσεων Powerpoint της Microsoft το οποίο περιέχεται στο πακέτο 'MS Office'. Το Powerpoint αποτελεί ένα σύγχρονο και φιλικό περιβάλλον ως προς τον τρόπο γραφής, ανάγνωσης, παρουσίασης και διάδοσης κειμένων αποσκοπώντας στον σχεδιασμό και την οργάνωση επαγγελματικών παρουσιάσεων ενώπιον κοινού. Είναι ένα ισχυρό εργαλείο ηλεκτρονικών παρουσιάσεων και χρησιμοποιείται για το σκοπό αυτό ευρέως από την επιστημονική κοινότητα. (Κολοκοτρώνης, Σολομωνίδου 2002) Ουσιαστικά πρόκειται για ένα σύγχρονο εργαλείο κατασκευής ενός συνόλου ηλεκτρονικών σελίδων-διαφανειών που μπορεί να συνδυάσει όλους τους τύπους πολυμέσων (Ράπτης, Ράπτη 2006) και κυρίως τα οπτικοακουστικά μέσα. Η χρήση των οπτικοακουστικών μέσων συμπεριλαμβάνει σύμφωνα με τον Ψυχάρη (1999) τα παρακάτω πλεονεκτήματα: συστηματικός προγραμματισμός και τελειοποίηση της προσφοράς των πληροφοριών, ποιοτική αναβάθμιση της διδασκαλίας- μάθησης, απεριόριστη επανάληψη, ενεργοποίηση των μαθητών και τη δυνατότητα καλλιέργειας κριτικής στάσης απέναντι στα ΜΜΕ.

Σχήμα 1: Το λογισμικό Παρουσιάσεων Powerpoint (έκδοση 2010) της Microsoft

Οργάνωση και σχεδιασμός της Διδασκαλίας

Το μάθημα θα βασίζεται στα σύγχρονα μέσα διδασκαλίας. Απαραίτητη προϋπόθεση του σεναρίου είναι ο εκπαιδευτικός να είναι καλά προετοιμασμένος και να αφιερώνει ορισμένο χρονικό διάστημα ώστε να προετοιμάζει τη διδασκαλία από την προηγούμενη μέρα. Σε αυτό το σημείο χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή καθώς ο απόλυτος προγραμματισμός και η οργάνωση της διδασκαλίας νεκρώνουν τον

Έπειτα, θα ακολουθήσει συζήτηση 1-2 λεπτών για το νέο χάρτη της Ελλάδας μελετώντας σταδιακά από την εικόνα του χάρτη. Στην συνέχεια ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρουσιάσει στην τάξη τη σημασία της συνθήκης για την χώρα και την απώλεια των εδαφών ως απόρροια της ήττας στην Μικρασιατική Εκστρατεία. Επισημαίνεται πως ουσιαστικά η συγκεκριμένη συνθήκη επικύρωσε τα σημερινά σύνορα της χώρας με την Τουρκία καθώς η μοναδική προσάρτηση είναι τα Δωδεκάνησα με το τέλος του Β' Παγκοσμίου. Μετέπειτα, μπορεί να γίνει χρήση οπτικοακουστικών μέσων με την προβολή μιας κινούμενης εικόνας (video) από το www.youtube.com. Προτείνεται η επιλογή 'Η συνθήκη της Λωζάννης 1923 Η ανταλλαγή των πληθυσμών' διάρκειας 4' και 52''. Το βίντεο θα αφυπνίσει τους μαθητές καθώς με τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων οι μαθητές συνήθως δραστηριοποιούνται σε αντίθεση με την ανιαρή διάλεξη σε μορφή αφήγησης του εκπαιδευτικού. Παράλληλα, θα γίνει μια εισαγωγή στο θέμα της ανταλλαγής πληθυσμού και στην διαχείριση του προσφυγικού ζητήματος. Στο τέλος της διδακτικής ώρας θα δοθεί στους μαθητές σε έντυπη μορφή το φυλλάδιο εμπέδωσης (σχήμα 3) ώστε να διαπιστώσει ο εκπαιδευτικός αν και κατά πόσο έχει κατανοηθεί από τους μαθητές το νέο γνωστικό αντικείμενο. Αφότου συμπληρώσουν οι μαθητές το φύλλο, οι απαντήσεις θα προβληθούν μέσω της αντίστοιχης διαφάνειας του Power Point. Για την εμφάνιση των απαντήσεων χρησιμοποιείται το εργαλείο Wordart, που παρέχει τη δυνατότητα στο χρήστη να επισημάνει ή να τονίσει κάποιες λέξεις ή φράσεις.

Φυλλάδιο Εμπέδωσης

Διάβασε το παρακάτω κείμενο προσεκτικά, στη συνέχεια συμπλήρωσε τα 10 κενά με τις λέξεις, που βρίσκονται στην παρένθεση. Σε κάθε κενό αντιστοιχεί μία και μόνο λέξη.

Η συνθήκη της _____ υπογράφηκε το 1923 μεταξύ Ελλάδας και _____. Στους νικητές παραχωρήθηκε η περιοχή της Σμύρνης και τα νησιά _____ και _____. Τα _____ παρέμειναν υπό Ιταλική κατοχή. Με βάση το θρήσκευμα αποφασίστηκε η Ανταλλαγή _____. Έτσι, η Ελλάδα εκτός από την ήττα στον πόλεμο είχε να διαχειριστεί περίπου 1 εκατομμύριο _____. Η χρονική περίοδος ανάμεσα στους δυο παγκόσμιους πολέμους ονομάζεται _____

(Ιμβρος, πρόσφυγες, Λωζάννης, Τουρκίας, Μεσοπόλεμος, πληθυσμού, Τέλενδος, Δωδεκάνησα)

Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού,
Μυρτσίδης Διαμαντής

Σχήμα 3: Το φυλλάδιο εμπέδωσης, ένα απαραίτητο εργαλείο που βοηθά τους μαθητές να εμπεδώσουν καλύτερα τα νέα γνωστικά αντικείμενα

2^η Διδακτική Ώρα

Στην δεύτερη διδακτική ώρα, θα γίνει ανάλυση της γενικότερης πολιτικής κατάστασης που επικρατούσε στην χώρα άλλα και σε όλη την Ευρώπη κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου. Με τη χρήση οπτικών μέσων θα γίνει η σύνδεση της προηγούμενης ώρας με αυτή που θα ακολουθήσει. Η εικόνα από τον ιστότοπο www.sch.gr (Σχήμα 4)

μπορεί να πετύχει τη σύνδεση αυτή καθώς αναφέρεται στους πρόσφυγες αλλά και στην φτώχεια και την οικονομική κρίση που κυριαρχούσε την περίοδο αυτή.

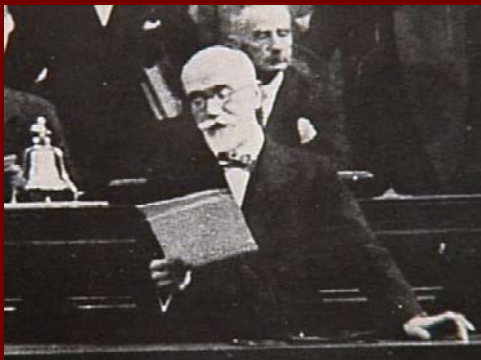

Σχήμα 4: Έλληνες Πρόσφυγες από την Μικρά Ασία εγκαθίστανται σε καταυλισμό στην Ελλάδα μετά την υπογραφή της συνθήκης της Λωζάννης και της ανταλλαγής των πληθυσμών

Ο εκπαιδευτικός στην συνέχεια θα παρουσιάσει στους μαθητές την κρίση που αντιμετώπισε η Ελλάδα την περίοδο αυτή σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Σε αυτό το σημείο, μπορεί να τονίσει πως κάτι ανάλογο συμβαίνει και σήμερα ώστε να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών μέσω οπτικών μέσων (Σχήμα 5) τονίζοντας πως η ιστορία επαναλαμβάνεται.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΠΑΝΑΜΒΑΝΕΤΑΙ

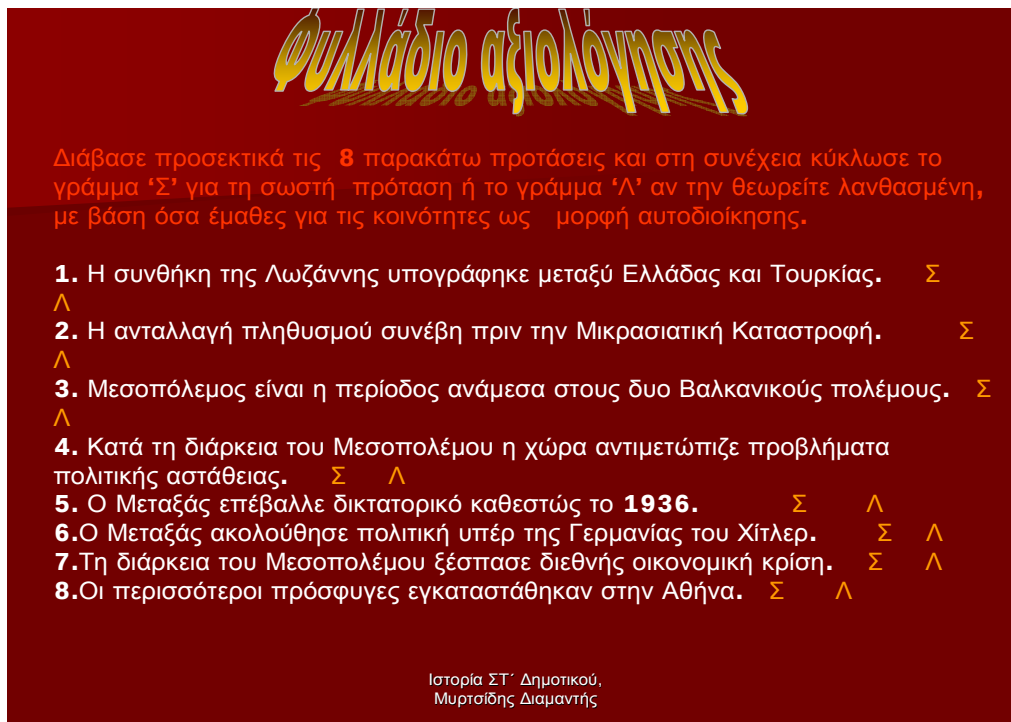
1932 2009

Ιστορία ΣΤ΄ Δημοτικού,
Μυρτσίδης Διαμαντής

Σχήμα 5. Προβολή και σύγκριση των δυο Κρίσεων, σε μια προσπάθεια του εκπαιδευτικού να τονώσει και να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών

Ύστερα, ο εκπαιδευτικός θα προχωρήσει στον επόμενο ειδικό διδακτικό στόχο που αφορά τα δικτατορικά καθεστώτα. Υπάρχει πλήθος οπτικοακουστικών μέσων στο διαδίκτυο τόσο για το καθεστώς του Μεταξά όσο και για του Χίτλερ και του Μουσολίνι, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει ο δάσκαλος. Έπειτα, θα γίνει η αξιολόγηση των πηγών του βιβλίου. Σε αυτή τη φάση θα χρησιμοποιηθεί η ομαδοκεντρική διδασκαλία με τον χωρισμό της τάξης σε ομάδες. Στην απλή τους μορφή οι ομαδοκεντρικές διδασκαλίες χρησιμοποιούν ομάδες των 3-5 ατόμων. Έτσι ανάλογα με το πλήθος των μαθητών της τάξης μπορούμε να σχηματίσουμε 4 ομάδες. Οι ομάδες πρέπει να είναι χωρισμένες ομοιόμορφα για την αποφυγή σχηματισμών ομάδων με μόνο 'καλούς' και μόνο 'κακούς' μαθητές. Ο δάσκαλος θα διαβάσει την πρώτη πηγή του βιβλίου, η δεύτερη ομάδα την δεύτερη πηγή και οι άλλες δυο ομάδες θα διαβάσουν τις δυο πηγές που υπάρχουν στο βιβλίο του Δασκάλου ή δυο άλλες που κρίνονται αξιόπιστες από τον εκπαιδευτικό (Κολιόπουλος, Μιχαηλίδης, Καλλιανιώτης, Μηνάογλου 2012). Οι πηγές από το βιβλίο του Δασκάλου θα προβάλλονται στον βιντεοπροβολέα ώστε να είναι ορατές από όλες τις ομάδες. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα θα πρέπει να παρουσιάσει την πηγή στην υπόλοιπη τάξη. Εκτός από τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών οι συγκεκριμένες διδασκαλίες επιφέρουν σημαντικά αποτελέσματα τόσο στη σχολική μάθηση όσο και στη γενικότερη ανάπτυξη του παιδιού, ιδίως στους τομείς της κοινωνικής και της γνωστικής ανάπτυξης (Ματσαγγούρας 2003). Θα δοθεί χρόνος περίπου 5'-6' στις ομάδες ώστε να κατανοήσουν το νόημα της πηγής, να την αξιολογήσουν και να τη συνδυάσουν με τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους. Στον χρόνο αυτό θα συντάξουν ένα μικρό κείμενο περίπου 8 με 10 σειρών και θα το παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους για περίπου 2'-3'. Θα αναπτυχθεί έτσι η διαπροσωπική επικοινωνία και η ομαδική συνεργασία των μαθητών σε συνδυασμό με τη μάθηση αξιών όπως να αποδέχονται τους συμμαθητές του και τις απόψεις. Ο εκπαιδευτικός ακολουθώντας τις οδηγίες από το βιβλίο του δασκάλου θα πρέπει να ενθαρρύνει τους μαθητές και στην συγκεκριμένη περίπτωση τις ομάδες, να αναζητήσουν τους λόγους που κρύβονται πίσω από τη διαφορετική αποτίμηση των γεγονότων καθώς και στην κατανόηση των πηγών. Ωστόσο, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι προσεχτικός καθώς ο μαθητής θα πρέπει να μάθει να αναζητεί και να ανακαλύπτει τη μάθηση χωρίς τη διαρκή επιτήρηση και καθοδήγηση του δασκάλου. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο, όχι μόνο θα επέλθει η ανάπτυξη και η άσκηση της κριτικής και δημιουργικής σκέψης τους αλλά θα κατανοήσουν καλύτερα το προσφυγικό ζήτημα και τις συνέπειες της αποτυχίας της Μικρασιατικής εκστρατείας και της καταστροφής που ακολούθησε για τη χώρα. Στο τέλος, ο κάθε μαθητής ξεχωριστά θα πρέπει να απαντήσει στο (κλειστού τύπου) φύλλο αξιολόγησης της διδασκαλίας (Σχήμα 6) ώστε να διαπιστώσει ο εκπαιδευτικός αν οι μαθητές κατανόησαν το γνωστικό αντικείμενο. Οι απαντήσεις θα προβληθούν στην τάξη από λογισμικό με την χρήση των αυτόματων σχημάτων, κυκλώνοντας τη σωστή απάντηση.

Σχήμα 6: Το φυλλάδιο αξιολόγησης βοηθά αποτελεσματικά και ουσιαστικά τον εκπαιδευτικό να διαπιστώσει αν και σε ποιο βαθμό έχουν κατανοήσει τη νέα διδακτική ενότητα οι μαθητές

Ο δάσκαλος θα πρέπει να μελετήσει το φυλλάδιο για να εντοπίσει τα λάθη καθώς και τις μεθόδους που πρέπει να ακολουθήσει για να διασαφηνίσει τυχόν ασάφειες και παρερμηνείες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με τη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση αρκετοί θεώρησαν πως θα υποβαθμιστεί ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Στην πράξη όμως, αποδείχθηκε πως είναι ένα χρήσιμο και ευέλικτο εργαλείο στα χέρια του. Η ιστορία είναι από τα πιο δύσκολα μαθήματα της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και η συμβολή των οπτικοακουστικών μέσων μπορεί να διασαφηνίσει τις ασάφειες και να απλοποιήσει την εκπαιδευτική διδασκαλία- μάθηση. Το Microsoft Powerpoint είναι απλό στη χρήση και δεν απαιτούνται ιδιαίτερες γνώσεις προγραμματισμού ούτε πληροφορικής από τον εκπαιδευτικό για τη χρήση του. Το συγκεκριμένο λογισμικό αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό και αποτελεσματικό εργαλείο στην προσπάθεια για την επιτυχία των διδακτικών (και όχι μόνο) στόχων. Χρησιμοποιώντας το Powerpoint προβάλλονται και τονίζονται τα κύρια στοιχεία του μαθήματος δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους μαθητές να κατανοήσουν ευκολότερα τα ουσιαστικά σημεία του μαθήματος από τα επουσιώδη. Σε αντίθεση με την μονοτονία και την πλήξη που προκαλεί η ανιαρή παραδοσιακή διδασκαλία στους μαθητές η χρήση των video και η παρουσίαση τους έχει αποδειχθεί σημαντική καθώς διεγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών, τους βοηθά να αναπτύξουν θετική διάθεση απέναντι στους Η/Υ ως περιβάλλον εργασίας, να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να επεξεργάζονται πληροφορίες. Παράλληλα ο δάσκαλος πρέπει να παροτρύνει του μαθητές να συνεργάζονται ομαδικά, να συζητούν όλοι μαζί στην τάξη και να τους αναθέτει ατομικές και ομαδικές εργασίες. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού παραμένει ο πιο σημαντικός και ο πιο δύσκολος καθώς είναι αυτός που θα προετοιμάσει, θα αξιολογήσει και θα υλοποιήσει τη διδασκαλία ενώ θα

πρέπει να επιτρέπει στον μαθητή να συνεργάζεται, να αυτενεργεί και να κατανοήσει το νέο γνωστικό αντικείμενο μετατρέποντας τις νέες πληροφορίες που απέκτησαν οι μαθητές σε γνώσεις.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κανάκης Ι.(1999), *Διδασκαλία και μάθηση με σύγχρονα μέσα διδασκαλίας*, Ρέθυμνο: Γρηγόρης

Κολιόπουλος Ι, Μιχαηλίδης Ι, Καλλιανιώτης Α, Μηνάογλου Χ (2012), *Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού, Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου, Βιβλίο δασκάλου*, Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας και επικοινωνιών Διόφαντος

Κολιόπουλος Ι, Μιχαηλίδης Ι, Καλλιανιώτης Α, Μηνάογλου Χ (2012), *Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού, Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου, Βιβλίο μαθητή*, Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας και επικοινωνιών Διόφαντος

Κολοκοτρώνης Δ, Σολομωνίδου Χ (2002), *Χρήση στην Τάξη Εκπαιδευτικού Λογισμικού Παρουσιάσεων για Εποικοδομητική Διδασκαλία της Νευτώνειας Δυναμικής*, Πρακτικά 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», Ρόδος

Ματσαγγούρας Η. (2003), *Η Σχολική Τάξη, χώρος, ομάδα, πειθαρχία, μέθοδος*, τόμος Α', Αθήνα

Παναγιωτακόπουλος Χ, Πιερρακέας Χ, Πιντέλας Π (2003), *Το εκπαιδευτικό λογισμικό και η αξιολόγησή του*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο

Ράπτης Α. –Ράπτη Α. (2006), *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας Παιδαγωγικές Δραστηριότητες*, Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών Χατζηδήμου Δ. (2008), *Η μικροδιδασκαλία στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών*, Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη

Ψυχάρης Σ. (2009), *Εισαγωγή των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)-Παιδαγωγικές Εφαρμογές των ΤΠΕ*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση